

'Hoca Bey'

ÜNİVERSİTE çevrelerinde İhsan Doğramacı'ya "Hoca Bey" derler... "Hoca"dan "Hocam"dan daha öte bir saygı ifadesi olsa gerek. Öyle ya, 95 yıllık ömrünü, geride çok büyük eserler bırakarak tamamlayan üstün başarılı bir şahsiyet.

En başarılı üniversitelerimizden Hacettepe çok büyük çapta onun eseridir; Bilkent tamamen onun eseridir. Hatta Bilkent Türkiye'de bir öncü olmuş, bir model yaratmıştır. İlk vakıf üniversitemiz olduğu gibi, bir başarı öyküsüdür aynı zamanda.

Merhum Doğramacı çocuk sağlığı alanında da dünyada saygı gören bir bilim otoritesiydi.

İki büyük vasfı kendinde birleştiren Doğramacı'yı "üniversite tarihimizdeki en yaratıcı isim" olarak görüyorum: Biri onun bilim adamı vasfı... Öbürü onun müteşebbis ya da kurucu vasfı...

Hoca Bey'in YÖK'ü

YÖK de onun eseridir. Bu açıdan yapılacak itirazları biliyorum. Evet YÖK katı merkeziyetçi, aşırı hiyerarşik ve müdahaleci yapısıyla bugün de bir sorundur.

YÖK'ün nasıl bir dağınıklığa tepki olduğunu ve ne ölçüde başarı sağladığını da dikkatten uzak tutmamak gerekir.

Doğramacı, çöküntü halindeki üniversite hayatımızdan, bir yönüyle otoriter ama öbür yönüyle çok başarılı olan YÖK sistemini kurarak bugünkü akademik başarılarımızın öntünü açtı: 1970'lerde Uluslararası Bilimsel Yayın İndeksi'nde 40. sıralarda yer alan Türkiye, 2008 yılında 18. sıraya yükseldi.

YÖK öncesindeki kaotik üniversitelerimiz yılda ortalama 300 kadar bilimsel yayını yapabiliyordu. 1981-2007 arasındaki 26 yılda toplam bilimsel yayını sayımız 120 bini geçti! (*ULAKBİM, Yayın Göstergeleri, II, sf. 10*)

Öğretim üyesi sayısı aynı dönemde 20 binden 70 bine çıktı.

Şimdi, Doğramacı'nın YÖK'ünde bu başarıları sağlayan dinamikleri daha da geliştirecek, ama merkeziyetçi ve müdahaleci mekanizmaları giderecek yönde reform yapmak gerektiği açıktır.

Merhum Doğramacı'nın 2000 yılında yazdığı, "Günümüzde Rektör Seçimi ve Atamalar Krizi" adlı kitabı "üniversite yönetimi" kavramına bugün de ışık tutan bir değere sahiptir.

Toprağa vermek

Merhum Hoca Bey'le ilk tanışmam 1984 yılındadır. *Yanık* dergisinde araştırma müdürüyüm. YÖK'ü konuşmak için Hoca'ya gittim. Gazeteciliğimi yaptıktan sonra sohbet ettik. Askerlerin tasfiye listesindeki bazı isimleri kurtarmaya çalışıyordu. Bana bilhassa üç ismi sordu: İdris Küçükömer, Sencer Dıvıçoğlu ve Servet Armağan... Bunların değerli isimler olduğunu anlattım, kitaplarımdan alıntılar yaparak bir rapor da hazırlamıştım.

O sohbetimizde bir de karar vermiştik: Kendisi hatıralarını anlatacak, ben de "Erbil'den YÖK'e" adıyla kitaplaştıracaktım.

Olmadı, vakit bulamadık, denk düşmedi...

Geçen sene ziyaretine gittiğimde, 95 yaşındaki Hoca Bey dedi ki:

- Onu yapamadık, şimdi 'Erbil'den Bilkent'e diye yapalım!

Neredeyse bütün vücudu yaşından dolayı meczsiz düşmüştü ama o kafa, o beyin aynı dinamizmiyle çalışıyordu.

Sait Paşa vefat ettiğinde tarihçi Abdurrahman Şeref yazmıştı:

"Bu beyni nasıl toprağa vereceğiz?"

Hele de Hoca Bey'in beyni! Nasıl toprağa vereceğiz?!

Devlet töreniyle ebediyete uğurlanacak olması yerinde bir kadrişinaslıktır.

Hoca Bey eserleriyle yaşayacaktır. Allah rahmet eylesin.

Aziz Hocam, ruhun şâd olsun.